

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj (2006)

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj za obdobje 2006–2008 kot izhodišče upošteva razpoložljive uradne podatke o gospodarskih gibanjih v letu 2005 in v prvih mesecih leta 2006, ki so bili objavljeni do 31. marca. V napovedi so upoštevani že uveljavljeni ukrepi ekonomske politike ter veljavni proračun za leti 2006 in 2007. Pri predpostavkah mednarodnega okolja smo prav tako izhajali iz tekočih podatkov in razpoložljivih napovedi mednarodnih inštitucij, objavljenih do 31. marca 2006.

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj temelji na modelskih in ekspertnih ocenah UMAR. Te so bile v procesu priprav predstavljene tudi drugim organizacijam, ki pripravljajo napovedi za Slovenijo in primerjane z njihovimi predvidevanji in rezultati ekonometričnih modelov, razvitih za podporo napovedovanju. Analitične podlage napovedi bodo podrobneje predstavljene v Pomladanskem poročilu.

1. PREDPOSTAVKE GLEDE MEDNARODNEGA OKOLJA

Gospodarska rast v evro območju se je lani, predvsem zaradi šibkejše prve polovice leta, v primerjavi z letom 2004 upočasnila na 1,3 % (v EU 1,5 %), kar je bilo v skladu z našimi predpostavkami v jesenski napovedi. Pomladanske napovedi za leto 2006 predvidevajo celo večjo pospešitev gospodarske rasti kot jeseni (na 2,0 % v primerjavi z 1,7 %), medtem ko se za prihodnje leto pričakuje rahla umiritev rasti, a ne tako občutna kot v letu 2005. Večina indikatorjev iz anket o pričakovanjih in zaupanju med gospodarstveniki in potrošniki, ki marsikje dosegajo rekordne vrednosti, kaže, da se bodo pozitivna gibanja na evro območju, ki so se začela že v tretjem četrtletju leta 2005, nadaljevala tudi letos. Najpomembneje bo k rasti evro območja prispevalo domače povpraševanje, predvsem zaradi nadaljnje rasti investicij. Pri rasti zasebne potrošnje se občutnejši pospešek pričakuje ob koncu letošnjega leta, kar pa odraža predvsem pričakovano povečano rast potrošnje gospodinjstev v Nemčiji, kjer je za začetek leta 2007 napovedan dvig stopnje davka na dodano vrednost. Izvoz bo ob pričakovani nadaljnji hitri rasti svetovne trgovine (okoli 9 % realno) tudi letos pomembno prispeval h gospodarski aktivnosti, vendar bo neto prispevek menjave s tujino k rasti BDP negativen, saj bo zaradi krepitev domačega povpraševanja rasel tudi uvoz. Napovedi za gospodarsko rast so se od jeseni izboljšale za vse naše najpomembnejše trgovinske partnerice, vendar najbolj za Nemčijo in Italijo. Tudi popravki napovedi za Avstrijo in Francijo so pozitivni, vendar manjši (gl. tabelo 1). V letu 2007 bo po zadnjih napovedih gospodarska rast evro območja predvidoma nekoliko nižja kot v letu 2006, zlasti zaradi pričakovane nižje rasti v Nemčiji (1,0 %) in le rahlo upočasnjena v ostalih partnericah, v letu 2008 pa se bo ponovno malenkost okrepila (gl. tabelo 1).

Lani je gospodarska rast v vseh treh pomembnejših partnericah iz skupine novih članic EU (Češka, Madžarska, Poljska) preseгла predpostavke naše jesenske napovedi. Letos in v prihodnjih dveh letih se pričakuje nadaljevanje relativno visokih stopenj rasti bruto domačega proizvoda. Po zaslugi zunanje trgovine, ki je k rasti BDP prispevala še več kot leta 2004, je lani gospodarska rast na Češkem, Madžarskem in Poljskem ostala visoka v primerjavi z evro območjem, kar kaže na to, da imajo te države tudi ob šibki konjunkturi v starih članicah zmožnost doseganja visoke gospodarske rasti. Po drugi strani je bila rast investicij in industrijske proizvodnje lani nižja kot leto poprej, za

rastjo BDP pa je zaostajala tudi rast zasebne potrošnje. Za letos in prihodnji leti se pričakuje nadaljevanje relativno visoke gospodarske rasti, kjer bo zunanja trgovina še naprej igrala pomembno vlogo, vendar bo za rast še pomembnejše domače povpraševanje, tako zaradi pričakovane rasti zasebne potrošnje kot tudi investicij. Za slednje se pričakuje občutno večja rast v letu 2007 in 2008, ko bo tudi priliv denarnih sredstev iz EU večji. Kot posledica pričakovane bolj uravnotežene rasti so pomladanske napovedi v primerjavi z jesenskimi popravljene za odtenek navzgor.

Tabela 1: **Predpostavke napovedi UMAR glede gospodarske rasti v najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah Slovenije v obdobju 2006–2008**

	2004	2005	2006		2007		2008
			Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Pomladanska napoved (marec 2006)
Evro območje	2,1	1,3	1,7	2,0	2,0	1,8	1,9
Nemčija	1,6	0,9	1,3	1,6	1,5	1,0	1,5
Italija	1,1	0,0	1,0	1,3	1,4	1,3	1,5
Avstrija	2,4	1,9	2,1	2,2	2,2	2,0	2,2
Francija	2,3	1,4	1,8	1,9	2,2	2,0	2,1
V. Britanija	3,2	1,8	2,2	2,2	2,2	2,4	2,3
Češka	4,7	6,0	4,2	4,5	3,7	4,2	4,3
Madžarska	4,6	4,1	3,7	4,2	3,9	4,0	4,0
Poljska	5,3	3,2	4,0	4,0	4,0	4,2	4,5
Hrvaška	3,8	3,9	3,0	3,7	3,7	3,8	3,8
BIH	6,0	6,5	6,0	6,0	5,4	6,0	5,4
Srbija	9,3	6,5	5,0	4,0	5,0	4,0	4,0
Makedonija	4,1	3,6	4,0	4,0	4,5	4,0	4,5
ZDA	4,2	3,5	3,3	3,2	3,3	3,0	3,1
Rusija	7,2	6,4	5,0	6,0	5,0	6,0	5,0

Vir podatkov: Eurostat; Consensus Forecasts, marec 2006, februar 2006, september 2005; WIIW Research Report, februar 2006, julij 2005; Eastern Europe Consensus, januar 2006, julij 2005; Business Monitor International (The Russia Business Forecast Report Q2 2006, Q4 2005); European Commission, DG Ecfm – Interim Forecast, februar 2006; European Commission, DG Ecfm – Economic Forecasts, Autumn 2005, European Commission, DG Ecfm – Economic situation and outlook, avgust 2005; WIFO – Monatsberichte, januar 2006; lastna ocena.

Prve statistične ocene kažejo, da je bila gospodarska rast v državah nekdanje Jugoslavije lani višja od jesenskih napovedi (razen Makedonije). Pričakovanja letošnje rasti so se od jeseni izboljšala za Hrvaško in poslabšala za Srbijo, medtem ko so za BIH in Makedonijo ostala nespremenjena. Ključni dejavnik rasti v regiji še naprej ostaja naraščajoča zasebna potrošnja. Pomemben dejavnik gospodarske aktivnosti pa je tudi zunanja trgovina, kjer je obetaven podatek, da se je lani povečala rast medregionalne menjave, čeprav še vedno zaostaja za rastjo trgovine z EU in ostalimi državami in tudi po obsegu ostaja relativno majhna. Za letos in prihodnji leti se kljub politični nestanovitnosti še naprej pričakuje ugodna gospodarska konjunktura.

Napovedi gospodarskih gibanj v svetu še naprej ostajajo ugodne. Sicer naj bi se gospodarska rast v ZDA (zaradi rasti obrestnih mer) in na Kitajskem (zaradi manjše umiritev investicij in prispevka neto izvoza) letos malo umirila, v skladu s tem pa se pričakuje rahla umiritev tudi v preostalih azijskih državah, medtem ko naj bi rast na Japonskem in v Latinski Ameriki še naprej ostala na dokaj visoki ravni iz lanskega leta. Na splošno so gospodarski obeti za svetovno gospodarstvo za

naslednjih nekaj let, kljub ohranjanju visokih cen nafte in pod predpostavko, da ne bo prišlo do nenadnih korekcij finančnih neravnotežij v svetu, še naprej ugodni.

Pričakovane cene nafte so nekoliko nižje od jesenskih predpostavk. Po močni rasti cen nafte v poletnih mesecih lani, ko so cene za sodček nafte Brent dosegle okoli 68 USD, smo v jesenski napovedi predpostavili, da se bo cena nafte tudi do konca leta 2005 in v letu 2006 ohranjala na tej doseženi ravni in njihov rahel padec predvideli šele v letu 2007. Dejansko so bile cene nafte v zadnjem četrtletju nižje (56,9 USD/sodček) in tako tudi v celem letu, ko je povprečna cena znašala 54,4 USD (predpostavka jesenske napovedi 58 USD). Cena nafte Brent je bila tudi v prvih dveh mesecih letos nižja, kot smo predpostavili jeseni, v povprečju 62,3 USD/sodček, v začetku marca, tj. v času priprave pomladanske napovedi, pa je nihala okoli 64 USD/sodček. Cene nafte bodo zaradi nadaljnje hitre rasti povpraševanja, predvsem s strani hitro rastočih azijskih gospodarstev, kar zmanjšuje že tako majhne proste zmogljivosti in povečuje nestabilnost cen, po oceni mednarodnih analitikov še naprej ostale na visoki ravni. V naših napovedih smo tako upoštevali, da se bodo tudi v povprečju drugega in tretjega četrtletja ohranile pri 64 USD/sodček, v zadnjem četrtletju 2006 in letu 2007 pa rahlo umirile. To pomeni, da bi v povprečju leta 2006 dosegle 63,5 USD in leta 2007 61,5 USD/sodček oziroma nekoliko manj, kot smo upoštevali jeseni.

Tabela 2: Predpostavke pomladanske napovedi glede cene nafte Brent

	2005	2006		2007	
		Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)
Povprečna cena za sodček, v USD	54,4	68,0	63,5	66,0	61,5

Vir podatkov: World Bank, napoved UMAR.

Pomladanske napovedi upoštevajo tudi nekoliko nižjo tehnično predpostavko glede razmerja med evrom in dolarjem, ki za celo obdobje napovedi znaša 1,20 USD za 1 EUR (v jesenski napovedi 1,256). Tehnična predpostavka je določena na osnovi gibanj v šestih mesecih od septembra 2005 do februarja 2006, ko je bil evro do dolarja šibkejši kot v predhodnem obdobju (marec–avgust 2005), na katerem je bila določena tehnična predpostavka jesenske napovedi. V povprečju leta je bilo razmerje med valutama na ravni 1,244 USD za 1 EUR (1,242 v letu 2004), pri tem je evro od marca naprej, ko je dosegel najvišjo vrednost v letu (v povprečju 1,32 USD za 1 EUR), pretežno upadal.

2. GOSPODARSKA GIBANJA V LETU 2005

2.1 Gospodarska rast v letu 2005

Gospodarska rast je bila lani 3,9-odstotna, kolikor je znašala tudi jesenska napoved. Lanska rast je temeljila zlasti na tujem povpraševanju, saj se je rast domače potrošnje v primerjavi s predhodnim letom precej upočasnila. Prispevek menjave s tujino k rasti BDP je pozitiven že od druge polovice 2004, izjemno močan pa je bil predvsem v drugem četrtletju lanskega leta (4,8 odstotne točke), kar je močno pospešilo gospodarsko rast v tem obdobju (z 2,8 % v prvem četrtletju na 5,4 % medletno). V drugi polovici leta je bila gospodarska rast bolj izenačena (3,6 % in 3,7 %), prispevek salda menjave s tujino pa je postopno slabel (v tretjem četrtletju na 2,2 odstotne točke in v četrtem 0,9 o. t.) zaradi rahlega umirjanja v rasti izvoza blaga in storitev ter močnejšega povečanja rasti uvoza blaga in storitev. Domača potrošnja se je v drugi polovici leta okrepila, zlasti v četrtem četrtletju, ko so se močno povečale bruto investicije v osnovna sredstva (z 1,6 % tretjem četrtletju na 8,2 % medletno), medtem ko je bila rast zasebne potrošnje na medletni ravni nižja kot v prvi polovici leta.

Kljub umirjeni konjunkturi v večini pomembnejših trgovinskih partneric se je lani ob pospešeni rasti izvoza cestnih vozil nadaljevala relativno visoka rast izvoza proizvodov, na upočasnitev rasti uvoza pa je vplivala predvsem skromna rast domačih investicij v opremo in stroje. Izvoz in uvoz storitev sta naraščala hitreje od blagovne menjave. Rast izvoza proizvodov se je lani glede na preteklo leto po pričakovanjih upočasnila (z 12,8 % na 8,7 %), vendar pa je bila ta upočasnitev manjša, kot bi izhajalo iz nižje gospodarske rasti v najpomembnejših trgovinskih partnericah EU. K temu je največ prispevala zelo visoka rast izvoza cestnih vozil v Francijo, nekoliko manj pa tudi v Avstrijo in Italijo, ki je posledica relokacije dela proizvodnje vozil v Slovenijo v zadnjem četrtletju 2004. Izvoz cestnih vozil je na medletni ravni močno naraščal zlasti v prvi polovici leta, v drugem polletju pa se je rast upočasnila, kar je bil tudi glavni razlog za upočasnitev skupnega blagovnega izvoza. V celem letu se je izvoz cestnih vozil povečal za 35 % (nominalno v EUR). Rast izvoza v nove članice EU, ki so lani v povprečju dosegle še višjo gospodarsko rast kot v letu vstopa v EU, se je okrepila in je nekoliko preseгла tudi rast slovenskega izvoza v stare članice EU. Regionalna primerjava izvoza v letih 2005 in 2004 tako kaže, da je bila lanska upočasnitev rasti posledica zlasti nižje rasti izvoza v nečlanice EU. Prenehanje veljavnosti prostotrgovinskih sporazumov se je lani odrazilo na nadaljnjem upadanju izvoza v Makedonijo ter nizki rasti izvoza v BiH. V primerjavi z letom 2004 je bila nižja tudi rast izvoza v Srbijo in Črno goro, Hrvaško ter v Rusijo. V ZDA je izvoz po visoki rasti v letu 2003 lani že drugo leto upadel. Realna rast izvoza storitev, ki je v prvi polovici leta še zaostajala za rastjo izvoza proizvodov, se je v drugi polovici leta močno okrepila in v celem letu (11,6 %) preseгла rast iz leta 2004 in iz jesenske napovedi. Uvoz proizvodov in storitev se je lani realno povečal za 5,3 %, kar je precej manj kot v letu prej (13,2 %). Najnižja je bila rast uvoza proizvodov za investicije, in sicer 4,9-odstotna (nominalno, v EUR). Kot posledica naraščajočih cen surovin ter tudi visoke rasti izvoza se je najbolj povečal uvoz proizvodov za vmesno porabo (13,7 %), blaga za široko potrošnjo pa smo uvozili za 9,8 % več kot v letu prej.

Rast domače potrošnje se je lani upočasnila predvsem zaradi nižje rasti bruto investicij. Po dveh letih živahne investicijske aktivnosti (rast med 6 % in 7 %) so se lani investicije v osnovna sredstva povečale realno za 3,7 %. Nižja kot v preteklih letih je bila predvsem rast investicij v opremo in stroje (2,9-odstotna, v letu 2004 9,4-odstotna), ki so se močneje okrepile ob koncu leta, na kar je verjetno vplival režim investicijskih olajšav, ki z letom 2006 postaja manj ugoden. Po pričakovanjih se je lani pospešila rast stanovanjske gradnje (13,7-odstotna), rast investicij v druge zgradbe in objekte pa je bila podobno skromna (1,1-odstotna) kot v letu 2004. Zasebna potrošnja se je lani realno povečala za 3,3 %, kar je nekoliko več kot v letu 2004 (3,1 %), vendar manj od jesenske

napovedi, ki pa je temeljila na višjih tekočih podatkih in napovedi glede rasti plač. Rast državne potrošnje (3 %) se je lani ohranila na podobni ravni kot v letu 2004 (2,9 %) in je bila najpočasneje rastoča komponenta domače potrošnje. Po treh letih pozitivnega prispevka spremembe zalog k rasti BDP (v višini okoli 0,8 o. t.) je bil lani prispevek v vseh četrletjih negativen in večji kot smo ocenili jeseni (na letni ravni -1,7 o. t.). V drugem in tretjem četrletju so zaloge upadle, v prvem in četrtem četrletju 2005 pa je bilo povečanje zalog manjše od povečanja v istem obdobju v letu 2004.

2.2 Trg dela v letu 2005

V letu 2005 se je rast zaposlenosti po statistiki nacionalnih računov v primerjavi s predhodnim letom še okrepila in v skladu z jesenskimi napovedmi dosegla 0,7 %. Zaposlenost je naraščala skoraj v vseh dejavnostih, najbolj pa v gradbeništvu (za 4,7 %), dejavnosti nepremičnin, najema in poslovnih storitev (za 4,6 %) ter finančnega posredništva (za 4 %). Manj zaposlenih kot v letu 2004 je bilo v kmetijstvu (-2,0 %), rudarstvu (-4,5 %), predelovalnih dejavnostih (-1,9 %) in v javni upravi (-0,2 %). Med realiziranimi novimi zaposlitvami, ki so lani močno porasle (12,8 %), je najhitreje naraščalo število zaposlitev na delovnih mestih z zahtevano višjo in visoko izobrazbo, najpočasneje pa na mestih z nižjo izobrazbo. Po drugi strani je bilo lani že drugo leto evidentirano močno povečanje prostih delovnih mest (19,9 %).

Upadanje brezposelnosti, ki je bilo značilno za predhodna leta, se je lani ustavilo. Decembra 2005 je bilo v Sloveniji registriranih 92.575 brezposelnih oziroma za 2 % več kot decembra 2004. Stopnja registrirane brezposelnosti je bila v povprečju kljub temu za malenkost nižja kot leto prej (za 0,1 odstotne točke, 10,2-odstotna). Razlog za prekinjeno upadanje brezposelnosti v letu 2005 so bila precej manjša črtanja brezposelnih iz evidence brezposelnih, ki niso povezana z zaposlitvijo. Leta 2005 jih je bilo skupaj s prepisi v druge evidence za 16,9 % manj kot leto poprej. Črtanja so imela pomemben vpliv na zmanjševanje števila registriranih brezposelnih zlasti od leta 1999¹. Po drugi strani je bil lani zaradi manjšega priliva iskalcev prve zaposlitve (za 16,6 %) skupni priliv v registrirano brezposelnost manjši kot v letu 2004. Ob velikih nihanjih po četrletjih se je lani povečala tudi povprečna anketna stopnja brezposelnosti (na 6,5 % s 6,3 % v letu 2004).

Bruto plača na zaposlenega se je v letu 2005 povečala realno za 2,2 % ter tako zaostajala za 3,1-odstotno rastjo produktivnosti dela za 0,9 odstotne točke, kar je v skladu z okviri plačne politike, dogovorjene v socialnem sporazumu za obdobje 2003-2005. V zasebnem sektorju, se je bruto plača na zaposlenega usklajevala upošteva mehanizem iz »Dogovora o politiki plač v zasebnem sektorju za obdobje 2004 in 2005« ter na osnovi ugodnega gospodarskega okolja realno porasla za 2,8 %, medtem ko se je produktivnost dela v zasebnem sektorju povečala za 3,6 %. V javnem sektorju se je bruto plača povečala realno za 0,9 %, kar je rezultat julijske uskladitve v višini 2 %, dogovorjene med socialnimi partnerji v zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o sistemu plač v javnem sektorju, napredovanj in 3-odstotnega povečanja plač v dejavnosti izobraževanja, kot izhaja iz Aneksa h kolektivni pogodbi za dejavnost vzgoje in izobraževanja.

Tekoči statistični podatki so v času priprave jesenske napovedi kazali na precej višjo realno rast bruto plač, zaradi česar je bila jesenska napoved rasti plač za leto 2005 (3,2 %) višja od realizirane (2,2 %). Statistični urad je v decembru 2005 objavil revizijo podatkov o gibanju plač v letu 2004 in

¹ Črtanja so se povečala zlasti po spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti iz leta 1998 (UL št. 69/98). Takrat je bil uveden novi 70. člen zakona, ki določa, kdaj lahko ZRSZ preneha voditi brezposelno osebo v evidenci brezposelnih. Poleg prehoda v zaposlitev ali samozaposlitev lahko te razloge strnemo še v tri skupine: prehod v neaktivnost, kršitev obveznosti brezposelne osebe ter ostali razlogi, ki so bolj ali manj statusne narave.

za obdobje januar-september 2005, po katerih je medletna rast bruto plače na zaposlenega v tem obdobju znašala 2,3 % (pred revizijo 3,9 %). V UMAR smo v mesečnih Ekonomskih ogledalih in v Jesenskem poročilu opozarjali, da je treba zaradi nihanja v številu prejemnikov plač po mesecih v letu 2004 tekoče indekse rasti plač za leto 2005 upoštevati z določeno previdnostjo, zlasti v zasebnem sektorju. Ta nihanja so bila z revizijo odpravljena. Gibanje plač, kot izhaja iz revidiranih podatkov, je tudi bolj v skladu z gibanji ostalih ekonomskih kazalnikov, kjer nismo zaznali povišanih pritiskov na rast zasebne potrošnje ali inflacijo.

2.3 Cenovna gibanja in politika v letu 2005

Za leto 2005 je bilo značilno nadaljevanje postopnega umirjanja inflacije. Znižanju medletne rasti cen življenjskih potrebščin za 1,4 odstotne točke v letu 2004 je sledilo njeno znižanje za nadaljnje 0,9 odstotne točke v letu 2005. Rast cen življenjskih potrebščin (CPI) je tako decembra lani znašala 2,3 %. V primerjavi z decembrom 2004 se je znižala tudi povprečna inflacija, in sicer za 1,1 odstotne točke na 2,5 %. Rast cen je bila najvišja v marcu, ko so se cene povečale za 1,1 %, juliju (0,7 %) in v septembru (1 %), najvišje znižanje cen pa je bilo zabeleženo v januarju (-0,6 %), avgustu (-0,6 %) in v novembru (-0,5 %). V vseh primerih so bile visoke stopnje rasti v največji meri posledica sezonskih dejavnikov ali zunanjih dejavnikov (cena nafte) oziroma kombinacije obeh. V primerjavi z decembrom 2004 so bile ob koncu leta 2005 cene nižje v skupinah obleka in obutev (za 2,2 %), zdravje (za 1,3 %) in komunikacije (za 0,5 %), najmanj pa so se povišale cene hrane (za 0,9 %). Najbolj so se zvišale cene v skupinah izobraževanje (7,5 %) in stanovanje (7,1 %).

Slovenija je konec leta 2005 izpolnjevala maastrichtsko inflacijsko merilo za prevzem evra. Povprečna rast cen življenjskih potrebščin, ki jo meri harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (HICP), se je z ravniyo maastrichtskega inflacijskega kriterija prvič izenačila v novembru lani, ko je znašala 2,5 %. Enako velja tudi za lanski december. Slovenija je tako ob koncu leta 2005 poleg obeh fiskalnih meril izpolnjevala² tudi obe merili s področja monetarne politike, in sicer merilo obrestne mere in merilo inflacije.

Vzdržno zniževanje inflacije v zadnjih treh letih je posledica usklajenega delovanja ekonomskih politik Banke Slovenije in Vlade RS. Stabilizacija tečaja tolarja ob vstopu v mehanizem deviznih tečajev ERM II konec junija 2004 je odpravila pomemben dejavnik inflacije. Tečaj tolarja je bil tako v juniju lani v primerjavi z junijem 2004 višji le za 0,3 % (junija 2004 glede na predhodni junij za 2,3 %). Vlada je v letu 2005 nadaljevala z izvajanjem restriktivnega načrta uravnavanja reguliranih cen in glajenjem vpliva nihanja cen nafte. K zniževanju inflacije in upadanju cen posameznih skupin proizvodov je prispevala tudi povečana stopnja konkurence po vstopu v EU ter odprava preostalih carinskih omejitev za uvoz iz EU, pa tudi odpiranje trga EU za proizvode tretjih držav. Cene, ki se oblikujejo prosto, so se lani povišale za 1,2 %, kar je za 0,9 odstotne točke manj kot v letu 2004. Rast reguliranih cen (brez naftnih derivatov) je, ob korekciji zaradi RTV prispevka³, v letu 2005 znašala 1,3 % in k inflaciji prispevala 0,1 odstotne točke. Zaradi visokega povišanja cen nafte – cena sodčka Brent nafte je bila konec leta 2005 za 48 % višja kot konec decembra 2004 – pa so cene tekočih goriv za prevoz in ogrevanje k inflaciji prispevale še dodatne 0,9 odstotne točke. Brez acikličnega prilagajanja trošarin na tekoča goriva za prevoz in ogrevanje in njihovega znižanja na najnižjo raven, ki jo dopuščajo veljavni predpisi, bi bil prispevek tekočih goriv k inflaciji višji še za 0,5 odstotne točke. Hkrati pa je vlada nadaljevala s harmonizacijo

² Po prvi oceni (31. 3. 2006) je primanjkljaj sektorja država v letu 2005 znašal 1,8 % BDP, dolg pa 29,1 % BDP.

³ Ta se je po znižanju decembra 2004 zaradi stavke na RTV v januarju 2005 vrnil na raven pred stavko, kar pa je SURS zabeležil kot povišanje cene.

trošarin na tobak in tobačne izdelke k dogovorjenim stopnjam v EU (ki bo končana v začetku leta 2008), kar je k inflaciji prispevalo 0,3 odstotne točke. Zaostajanje rasti plač za rastjo produktivnosti, skladno z dogovorom v socialnem sporazumu, je preprečevalo morebitne pritiske na rast cen s strani povečanega povpraševanja prebivalstva ali povečanih stroškov proizvodnje.

2.4 Plačilnobilančna gibanja v letu 2005

Primanjkljaj na tekočem računu plačilne bilance je bil v letu 2005 nižji kot v letu 2004, kar je bilo večinoma posledica povečanega presežka v menjavi storitev. Primanjkljaj je znašal 301 mio EUR (v letu 2004 544 mio EUR) oziroma 1,1 % BDP (v letu 2004 2,1 %). Kljub poslabšanim pogojem menjave zaradi naraščajočih cen nafte in ostalih primarnih surovin je bil blagovni primanjkljaj le rahlo višji (1.034 mio EUR) kot v predhodnem letu (1.009 mio EUR). Na povečanje presežka v menjavi storitev (s 686 mio EUR na 898 mio EUR), ki je bil odločilen za zmanjšanje primanjkljaja na tekočem računu, so vplivale vse tri glavne kategorije storitev – transportne storitve in potovanja s povečanjem presežka ter ostale storitve z zmanjšanjem primanjkljaja. Na znižanje primanjkljaja tekočega računa v primerjavi s predhodnim letom so v manjšem obsegu vplivali tudi rezultati salda tekočih transferjev (večji presežek) in salda dohodkov od dela in kapitala (nižji primanjkljaj).

3. POMLADANSKA NAPOVED GOSPODARSKIH GIBANJ ZA OBDOBJE 2006–2008

3.1 Napoved gospodarske rasti za obdobje 2006–2008

Pomladanska napoved gospodarske rasti za leto 2006 znaša 4,2%, kar je za 0,2 odstotne točke več kot smo napovedali jeseni. Popravek napovedi je predvsem posledica pričakovane hitrejše rasti investicijske potrošnje, zaradi česar bo prispevek domače potrošnje k rasti letos (3,8 odstotne točke) višji kot lani in kot smo ocenili jeseni (3,2 o. t.). Hkrati bo ob hitrejšem okrevanju domače potrošnje in ocenjeni višji rasti izvoza močneje naraščal tudi uvoz, zaradi česar bo prispevek menjave s tujino (0,4 o. t.) nekoliko manjši od jeseni pričakovanega (0,8 o. t.). Prispevek spremembe zalog h gospodarski rasti, ki je v lanskem letu močno znižal rast BDP, bo letos po pričakovanjih bolj nevtralen (+0,1 o. t.).

Ob ugodnejših izgledih glede gospodarske konjunkturo v skoraj vseh pomembnejših trgovinskih partnericah bo rast izvoza proizvodov in storitev višja, kot smo pričakovali jeseni. Kljub pričakovanem izboljšanju razmer v mednarodnem okolju bo rast izvoza proizvodov (8,5 %) rahlo nižja kot v letu 2005 (8,7 %), saj pričakujemo, da proizvodnja in posledično izvoz cestnih vozil letos ne bosta dosegla rasti, ki sta jo v lanskem letu (izvoz vozil se je povečal za 35 %, nominalno v EUR). Rast izvoza v članice EU bo predvidoma še naprej višja od rasti izvoza v ostale države. Obenem pričakujemo, da se bo rast izvoza storitev z visoke ravni v predhodnih dveh letih, ko je bila okoli 11-odstotna, letos umirila na 6,8 %.

Domača potrošnja bo v letu 2006 pomembnejši dejavnik gospodarske rasti kot v lanskem letu. Kljub nekoliko nižji realizaciji investicijske potrošnje v lanskem letu od napovedane, so se izgledi glede njene rasti v letu 2006 izboljšali, saj poleg nadaljevanja visoke rasti stanovanjske gradnje, na katero kažejo podatki o izdanih gradbenih dovoljenjih,⁴ za razliko od jeseni pričakujemo tudi pospešeno gradnjo avtocest (po načrtih DARS naj bi se sredstva za avtocestne investicije letos povečala za več kot 30 %). Poleg povečanih infrastrukturnih investicij ocenjujemo, da bodo pričakovana ugodna izvozna gibanja okrepila rast investicij podjetij v opremo in stroje, na kar kaže tudi visoka izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti ob koncu lanskega in v začetku letošnjega leta. Rast investicij bo letos (in še v letu 2007) spodbujena tudi s predvideno večjo investicijo v proizvodnji motornih vozil, pa tudi z razbremenitvijo podjetij zaradi znižanja stopenj davka na izplačane plače. Zasebna potrošnja se bo v letu 2006 okrepila realno za 3,3 % in bo nekoliko višja, kot smo ocenjevali jeseni (3,1 %). Rast zasebne potrošnje tako kljub še vedno okrepljenem zadolževanju prebivalstva, ki pa je pretežno dolgoročno (nakupi stanovanj), ostaja v vzdržnih okvirih, pod realno rastjo bruto domačega proizvoda. Ob nekoliko nižji rasti plač in večjem povečanju števila prejemnikov plač, kot smo ocenili jeseni, se bo masa neto plač povečala za 3,3 %. Ocenjujemo, da se bo za približno toliko okrepil tudi realni razpoložljivi dohodek gospodinjstev. Rast državne potrošnje se bo, upoštevaje realizacijo v letu 2005 in veljavni proračun, z lanskimi 3 % letos znižala na 2,7 %.

⁴ Po podatkih o izdanih gradbenih dovoljenjih za leto 2003 se je predvideno število novih stanovanj (in povečav stanovanj) v primerjavi s predhodnim letom povečalo za 18,6 % (njihova skupna površina za 17,8 %), v letu 2004 se je povečalo za 17,6 % (površina za 14,1 %), v letu 2005 pa za 0,9 % zmanjšalo (predvidena površina pa je večja za 7,9 %).

Tabela 3: Pomladanska napoved rasti BDP in agregatov potrošnje ter primerjava z jesensko napovedjo za obdobje 2006–2008

	2005	2006		2007		2008
		Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Pomladanska napoved (marec 2006)
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	3,9	4,0	4,2	4,0	4,0	3,9
Izvoz proizvodov in storitev	9,2	7,8	8,2	8,1	7,9	8,0
Uvoz proizvodov in storitev	5,3	6,5	7,6	7,3	7,4	7,5
Zasebna potrošnja	3,3	3,1	3,3	3,1	3,3	3,6
Državna potrošnja	3,0	2,4	2,7	2,6	2,8	2,4
Bruto investicije v osnovna sredstva	3,7	4,5	6,0	5,0	5,0	4,0

Vir podatkov: SURS, UMAR napovedi.

V letu 2007 bo gospodarska rast le nekoliko nižja kot letos, in sicer 4-odstotna. Na agregatni ravni to pomeni enako rast, kot smo napovedovali jeseni in tudi napovedi po posameznih komponentah potrošnje se le malo razlikujejo. Ker je za razliko od jeseni v mednarodnem okolju pričakovana rahla konjunkturalna upočasnitev, ocenjujemo, da bo rast izvoza proizvodov in storitev v letu 2007 (7,9 %) nekoliko nižja kot v letu 2006 in tudi malo pod jesenskimi ocenami (gl. tabelo 3). Ob rahlem popravku rasti uvoza proizvodov in storitev navzgor (na 7,4 %), bo prispevek menjave s tujino nižji (0,4 o. t.) kot v jesenski napovedi (0,6 o. t.). Domača potrošnja bo podobno kot v letu 2006 prispevala pretežni del rasti BDP (3,6 o. t.). Ob višji napovedi rasti zasebne potrošnje (3,3 %), ki bo približno sledila ocenjeni rasti razpoložljivega dohodka, bo rast domače potrošnje tudi nekoliko preseгла jesensko napoved. Bruto investicije v osnovna sredstva bodo v letu 2007 naraščale nekoliko počasneje kot letos (za 5 %). Napoved predvideva ohranjanje obsega avtocestne gradnje na visoki ravni iz leta 2006 in nekoliko višjo rast investicij v stroje in opremo, saj se z letom 2008 nekatere davčne olajšave ponovno znižujejo, hkrati pa se bo na podlagi že sprejetega zakona nadaljevalo postopno zniževanje davka na izplačane plače. Ker z letom 2008 za nakup stanovanja ne bo več veljala znižana stopnja davka na dodano vrednost⁵ pričakujemo, da se bo v letu 2007 še nadaljevala tudi rast investicij v stanovanjsko gradnjo, na kar kažejo tudi podatki o izdanih gradbenih dovoljenjih. Prispevek spremembe zalog k rasti BDP bo ob predpostavki ohranjanja njihovega deleža na ravni 1 % BDP tudi v letu 2007 nevtralen (+ 0,1 o. t.).

Realna rast BDP v letu 2008 (3,9 %) se bo ohranila na podobni ravni kot v letu 2007 (4 %). Ob predpostavki ugodnih razmer v mednarodnem okolju bo realna rast izvoza proizvodov in storitev na ravni 8,0 %. V primerjavi z letom 2007 se bo še nekoliko upočasnila rast bruto investicij v osnovna sredstva, saj zaradi uveljavitve višje stopnje davka na dodano vrednost ob nakupu stanovanj pričakujemo, da se bo visoka rast stanovanjske gradnje iz predhodnih dveh let v letu 2008 umirila. Na nižjo rast investicijske potrošnje bo vplivala tudi v predhodnem letu realizirana investicija v proizvodnji motornih vozil, pozitivno pa naj bi na investicije vplivala večja sredstva iz EU ter nadaljnje razbremenjevanje podjetij za plačila davka na izplačane plače. Po drugi strani ocenjujemo, da se bo rast zasebne potrošnje v letu 2008 okrepila na 3,6 %, na kar bodo ob pozitivnih izgledeh glede zaposlovanja vplivali tudi nakupi trajnih in poltrajnih dobrin, ki bodo sledili povečanim

⁵ Slovenija bo vložila prošnjo za podaljšanje prehodnega obdobja.

nakupom stanovanj v predhodnem obdobju. Ob takšnih predvidenih gibanjih izvoza in domače potrošnje je napoved realne rasti uvoza blaga in storitev leta 2008 na ravni 7,5 %.

Tabela 4: Pomladanska napoved tekočega računa plačilne bilance ter primerjava z jesensko napovedjo za obdobje 2006–2008

	2005	2006		2007		2008
		Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Pomladanska napoved (marec 2006)
Tekoči račun plačilne bilance, v mio EUR	-301,1	-195	-480	48	-390	-300
Tekoči račun plačilne bilance, v % BDP	-1,1	-0,7	-1,7	0,2	-1,3	-0,9

Vir podatkov: BS, UMAR napovedi.

Primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance bo višji od jeseni napovedanega, vendar ostaja v vzdržnih okvirih. V skladu z novimi napovedmi izvozno-uvoznih gibanj v letih 2006 in 2007 bo višji primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance posledica večjega primanjkljaja v blagovni menjavi glede na predhodne napovedi. V letu 2008 naj bi se primanjkljaj tekočega računa ponovno spustil pod 1 % BDP, pri čemer bo bilanca blagovno-storitvene menjave praktično uravnotežena, iz naslova večjega črpanja sredstev proračuna EU, ki izhaja iz nove finančne perspektive za obdobje 2007-2013, pa pričakujemo tudi večji presežek v bilanci tekočih transferjev kot v letih 2006-2007. Primanjkljaj na tekočem računu v letu 2008 bo tako v celoti posledica negativnega salda bilance dohodkov od dela in kapitala. Izdatki faktorskih dohodkov že od leta 2002 presegajo prejemke iz tega naslova, kar se bo zaradi reinvestiranih dobičkov ter povečanja plačil obresti za posojila, najeta v tujini, nadaljevalo tudi v srednjeročnem obdobju.

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj za obdobje do leta 2008 izhaja iz že uveljavljenih ukrepov ekonomskih politik in veljavnih proračunov za leti 2006 in 2007. Med ukrepi, ki so bili sprejeti v času od priprave Jesenske napovedi 2005 in smo jih upoštevali ob pripravi napovedi, imajo pomemben vpliv na gibanje makroekonomskih agregatov zlasti že uzakonjena postopna odprava davka na izplačane plače ter spremembe na področju investicijskih olajšav. Njihovi učinki na gospodarsko rast in zaposlenost bodo po pričakovanjih pozitivni. V napovedi pa niso upoštevani učinki ukrepov v okviru načrtovanih reform, ki še niso bili sprejeti v obliki zakonov ali drugih predpisov in jih ob pripravi napovedi zato ni bilo možno dovolj natančno kvantificirati. Celovita ocena učinkov reform bo pripravljena s pomočjo ekonomskega modela, ki ga razvija Inštitut za ekonomska raziskovanja, in jo bo mogoče upoštevati v jesenski napovedi.

3.2 Napoved razmer na trgu dela za obdobje 2006–2008

Pomladanska napoved rasti zaposlenosti je višja od jesenske, kar naj bi poleg nadaljevanja ugodne gospodarske aktivnosti odražalo tudi razbremenjevanje stroškov zaposlovanja podjetij zaradi postopnega ukinjanja davka na izplačane plače. V letu 2006 pričakujemo še rahlo povečano rast zaposlenosti (na 0,8 % z 0,7 % v letu 2005), ki je odraz pričakovane pospešitve gospodarske rasti, po drugi strani pa že kaže vpliv delnega zmanjšanja davka na izplačane plače⁶. Ta vpliv naj bi se v naslednjih letih še povečeval, skladno s povečano razbremenitvijo podjetniškega sektorja, zaradi

⁶ Predpostavljamo, da bo del sproščenih sredstev zaradi postopnega ukinjanja davka na izplačane plače podjetjem omogočilo večje zaposlovanje, del pa se bo lahko porabil za investiranje. V obdobju 2006–2009, ko naj bi bil davek na izplačane plače postopno ukinjen, bo zasebni sektor iz tega naslova po naši oceni prihranil okoli 109 mrd SIT, in sicer v letu 2006 13 mrd SIT, v letu 2007 20 mrd SIT, v letu 2008 36 mrd SIT in v letu 2009 40 mrd SIT.

česar bi se povečalo zlasti zaposlovanje kadrov z visoko izobrazbo v podjetniškem sektorju. Ob predvideni konjunktorni upočasnitvi v letu 2007 se bo rast zaposlenosti v primerjavi z letošnjo upočasnila (0,6 %), v letu 2008 pa bi se lahko zopet povečala (na 0,8 %) predvsem zaradi takrat predvidenega že zelo močnega učinka razbremenitve podjetij za davek na izplačane plače. Na višje zaposlovanje bodo lahko vplivale tudi že predlagane spremembe zakonodaje na področju nadomestil za brezposelne in socialnih pomoči, ki so usmerjene v spodbujanje aktivnosti prejemnikov pomoči.

Stopnje registrirane in anketne brezposelnosti, ki temeljijo na uradnih projekcijah prebivalstva SURS (doslej na lastnih projekcijah) bodo letos in v prihodnjih dveh letih nekoliko višje, kot smo predvidevali jeseni. Zaradi večje stopnje aktivnosti prebivalstva, ki se je povečala že leta 2004 in se ohranja na visoki ravni, bo ob nadaljnjem povečanju števila prebivalcev, kot ga predvideva projekcija prebivalstva SURS, stopnja anketne brezposelnosti ostala na ravni, ki bo višja od 6,5 % (v letu 2006: 6,6 %, v letih 2007 in 2008: 6,7 %) ⁷. Stopnja registrirane brezposelnosti pa se bo še naprej zmanjševala (na 9,8 %, 9,6 % oziroma 9,3 %) zaradi zmanjševanja števila tistih registriranih brezposelnih, ki ne iščejo zaposlitve oziroma je niso pripravljene sprejeti. Hkrati se bo povečevala tudi stopnja zaposlenosti, in sicer na 66 % letos in na 66,2 % in 66,6 % v prihodnjih dveh letih.

Tabela 5: Pomladanska napoved gibanj na trgu dela ter primerjava z jesensko napovedjo za obdobje 2006–2008

	2005	2006		2007		2008
		Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Pomladanska napoved (marec 2006)
Zaposlenost po nacionalnih računih (rast v %)	0,7	0,5	0,8	0,5	0,6	0,8
Stopnja registrirane brezposelnosti (v %)	10,2	9,6	9,8	9,2	9,6	9,3
Anketna stopnja brezposelnosti (v %)	6,5	5,8	6,6	5,6	6,7	6,7
Bruto plača na zaposlenega (realna rast v %)	2,2	2,6	2,4	2,8	2,6	2,8

Vir podatkov: SURS, UMAR napovedi.

Napoved realne rasti bruto plače na zaposlenega v letu 2006 (2,4 %) predvideva, da se bo v tem letu ohranilo enoodstotno zaostajanje rasti bruto plač za rastjo produktivnosti. Z letom 2005 se je iztekel dogovor o politiki plač za zasebni in javni sektor, glede usklajevalnega mehanizma za plače v prihodnjem srednjeročnem obdobju pa se socialni partnerji še usklajujejo. Zaradi prevzema evra v začetku leta 2007, ki predstavlja skupni cilj, je pričakovati, da bodo socialni partnerji pri dogovarjanju o plačni politiki v obeh sektorjih upoštevali, da je za doseganje tega cilja v letu 2006 potrebno ohranjati večje zaostajanje rasti realne bruto plače na zaposlenega za produktivnostjo dela kot v letih 2007 in 2008, ko se to zaostajanje postopoma zmanjšuje. V zasebnem sektorju bo bruto plača na zaposlenega tako porasla za okoli 3,0 %, medtem ko se bo produktivnost zasebnega sektorja povečala za 4,1 %. Pričakovana nekoliko hitrejša gospodarsko aktivnost v letošnjem letu se bo delno odražala v hitrejši rasti zaposlenosti, delno pa tudi v hitrejši rasti bruto plače na zaposlenega kot lani. V javnem sektorju se bruto plače v letu 2006 še niso začele izplačevati na osnovi novega Zakona o sistemu plač v javnem sektorju. Ocenjena okoli 1-odstotna realna rast

⁷ Stopnja brezposelnosti bo nižja (in tako le nekoliko višja, kot smo jo na podlagi lastne projekcije prebivalstva napovedali jeseni), če bo dejansko število prebivalcev Slovenije nižje od projekcije SURS, ki predvideva relativno visok letni selitveni prirast okrog 6.000 oseb letno.

bruto plače na zaposlenega zato upošteva, da bo uskladitev izhodiščnih plač le delna, saj še ne bo izveden del uskladitve, ki je namenjen za odpravo nesorazmerij med plačami javnega sektorja. V oceni rasti bruto plače za javni sektor je upoštevano še napredovanje zaposlenih ter 3-odstotni dodatek k plačam v dejavnosti izobraževanja, kot izhaja iz Aneksa h kolektivni pogodbi te dejavnosti.

V letu 2007 se bo bruto plača povečala realno za 2,6 %, v letu 2008 pa za 2,8 %. Ocenjujemo, da bo v letu 2007 zaostajanje rasti bruto plače na zaposlenega za rastjo produktivnosti že manjše (0,7 o. t.), saj naj bi bilo v srednjeročnem obdobju postopoma odpravljeno. V zasebnem sektorju se bo bruto plača povečala za okoli 2,9 %. Na osnovi predvidevanj, da se bodo v začetku leta 2007 plače v javnem sektorju začele izplačevati po novem zakonu o sistemu plač javnega sektorja, je v ocenjeni 2,1-odstotni rasti bruto plač upoštevana tudi poraba sredstev za odpravo nesorazmerij med plačami javnega sektorja ter napredovanja. V letu 2008 bo po predvidevanjih zaostajanje rasti plač za rastjo produktivnosti znašalo le še 0,3 o. t. V zasebnem sektorju se bo realna bruto plača povečala za okoli 3,0 % in v javnem sektorju za okoli 2 %. V javnem sektorju je upoštevano, da se bodo za odpravljanje nesorazmerij uporabila še dodatna sredstva poleg dela uskladitvenega odstotka. Odprava nesorazmerij med plačami javnega sektorja naj bi se zaključila z letom 2009.

3.3 Napoved inflacije za obdobje 2006–2008

Pomladanska napoved predvideva nekoliko hitrejše znižanje inflacije v letu 2006 kot smo pričakovali jeseni, kar je predvsem posledica ugodnega gibanja inflacije ob koncu leta 2005 in v začetku leta 2006. Tako pričakujemo, da se bo medletna inflacija do konca leta znižala na 2,0 %, povprečna inflacija pa na 2,1 %. Inflacija se je v zadnjem četrtletju 2005 znižala bolj kot smo pričakovali pri pripravi jesenske napovedi, na kar so vplivale predvsem nižje cene nafte na svetovnem trgu v tem obdobju, njeno zniževanje pa se je glede na primerljivo obdobje lanskega leta nadaljevalo tudi v prvem četrtletju letošnjega leta. Na osnovi predvidene mesečne dinamike rasti cen sicer pričakujemo ponovno rahlo povišanje inflacije v drugem četrtletju, ki pa se bo v drugi polovici leta ponovno umirila. Ohranjanje sedanjih usmeritev ključnih ekonomskih politik, ki so prispevale k znižanju inflacije na raven, ki je zadnje mesece primerljiva s povprečjem držav EU, bo tako v prihodnje omogočilo, da bo rast cen, ki je pod vplivom teh politik, ostala na doseženem nivoju. V napovedi je tako v skladu s sprejetim Načrtom reguliranih cen za leto 2006 upoštevana stopnja rasti reguliranih cen za 1,2 %, kar bo k inflaciji prispevalo 0,2 odstotne točke (pri tem naj bi se cene, ki so pod neposrednim nadzorom vlade, povišale za 0,5 %, kar bo k inflaciji prispevalo 0,1 odstotne točke). Za leto 2006 je poleg tega predvideno ponovno povišanje trošarin na tobak in tobačne izdelke, kar bo k inflaciji prispevalo 0,14 odstotne točke. Vlada bo do prevzema evra predvidoma nadaljevala tudi s politiko acikličnega prilagajanja trošarin na tekoča goriva. Predvideni prispevki glavnih skupin proizvodov bodo na letni ravni v povprečju znašali 0,2 odstotne točke, pri čemer bistvenih odstopanj ni pričakovati. Ob koncu leta 2006 tako ob predpostavki ohranjanja cen nafte približno na ravni ob koncu prvega četrtletja pričakujemo, da bo medletna inflacija znašala 2,0 %, povprečna inflacija pa 2,1 %.

Cene storitev so v zadnjih dveh letih v primerjavi s cenami blaga sicer rasle hitreje, vendar predvsem zaradi relativno hitrejše rasti cen reguliranih storitev. Večje povečanje razmerja rasti prostih cen storitev in blaga je bilo v tem obdobju opazno le v poletnih mesecih, kar pa je bilo predvsem posledica sezonskih dejavnikov. Ocenjujemo, da tudi v prihodnje cene storitev ne bodo ustvarjale večjih inflacijskih pritiskov.

Tabela 6: Pomladanska napoved inflacije in primerjava z jesensko napovedjo za obdobje 2006–2008

	2005	2006		2007		2008
		Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Pomladanska napoved (marec 2006)
Inflacija (povprečje leta, v %)	2,5	2,5	2,1	2,4	2,1	2,1
Inflacija (dec./dec., v %)	2,3	2,3	2,0	2,3	2,1	2,2

Vir podatkov: SURS, UMAR napovedi.

Inflacija v Sloveniji je že konec leta 2005 dosegla raven maastrichtskega inflacijskega merila. Povprečna rast cen življenjskih potrebščin, ki jo meri harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (HICP), je bila tako v novembru kot v decembru lani 2,5 %, kar je prav toliko, kot je v teh mesecih znašala vrednost maastrichtskega inflacijskega merila, izračunanega na podlagi razpoložljivih pojasnil o njegovem izračunu. V prvih dveh mesecih letos se je povprečna inflacija (HICP) v Sloveniji spustila celo pod konvergenčno merilo (v obeh mesecih 2,6 %), in sicer v januarju letos za 0,1 odstotne točke, v februarju pa za 0,2 odstotne točke. V marcu se je spustila na 2,3 % in ocenjujemo, da se je tudi v tem mesecu zadrževala pod konvergenčnim merilom. Največje tveganje za izpolnjevanje maastrichtskega kriterija še naprej predstavljajo predvsem morebitne višje cene nafte v letu 2006, kot jih predpostavlja naša pomladanska napoved, kar bi lahko imelo za slovensko inflacijo večje negativne učinke zaradi nesimetričnosti vpliva v primerjavi z vplivom na inflacijske stopnje ostalih evropskih držav. Ob upoštevanju, da je sedanje zniževanje inflacije in še posebej cen, ki niso pod prevladujočim vplivom zunanjih dejavnikov, doseženo na vzdržen način, ocenjujemo, da se bo povprečna inflacija, merjena s HICP, pod konvergenčnim kriterijem zadrževala tudi v prihodnje in da je tveganje neizpolnjevanja maastrichtskega kriterija nizko.

V letih 2007 in 2008 pričakujemo, da se bo inflacija ustalila na doseženi ravni v letu 2006. Enako povprečno rast cen kot v letu 2006 pričakujemo tudi v letih 2007 in 2008 (2,1 %), medtem ko se bo medletna inflacija v letih 2007 in 2008 predvidoma povišala za 0,1 odstotne točke (na 2,1 % v letu 2007 oziroma 2,2 % v letu 2008).⁸ Z namenom zmanjševanja tveganja, da bi menjava valut pomembneje vplivala na rast cen v letu 2007, se že od začetka marca 2006 izvaja obvezno dvojno označevanje cen. Poleg tega bo vlada tudi v letu 2007, po predvideni vključitvi v evropsko monetarno območje (EMU), ohranila protiinflacijsko naravnost ključnih usmeritev makroekonomskih politik, saj bi relativno višja rast cen kot v naših ključnih trgovinskih partnericah vodila v poslabšanje konkurenčnosti menjalnega sektorja. V napovedi je v skladu s sprejetim načrtom za leto 2007 upoštevana rast reguliranih cen za 0,9 %, kar bo k inflaciji prispevalo 0,1 odstotne točke (pri tem naj bi se cene, ki so pod neposrednim nadzorom vlade, povišale za 0,4 %, njihov prispevek k inflaciji pa bi bil 0,06 odstotne točke). Za leto 2007 je tako kot že letos predvideno povišanje trošarin na tobak in tobaka izdelke, kar bo k inflaciji prispevalo 0,13 odstotne točke. Tudi za leti 2007 in 2008 ocenjujemo, da prispevki glavnih skupin proizvodov na letni ravni v povprečju ne bodo bistveno odstopali od le-teh v letu 2006 (0,2 o. t.). Poleg tega na podlagi podatkov o gibanju cen storitev in blaga, ki se oblikujejo prosto, ter podatkov o gibanju plač v javnem in zasebnem sektorju, pa tudi na podlagi nekaterih novejših empiričnih študij, ocenjujemo, da je Balassa-Samuelsonov učinek v tem času nižji od ocenjenega v preteklosti, zato ocenjujemo, da se bo inflacija srednjeročno gibala na ravni 2,2 %.

⁸ Vlada je v proračunskem memorandumu kot eno izmed možnosti za nadomestitev izpada prihodkov davka na izplačane plače predvidela tudi dvig obeh stopenj davka na dodano vrednost (z 8,5 % na 9 % in z 20 % na 21 %). Ker dokončna odločitev o tem še ni bila sprejeta, napoved inflacije za leto 2007 ne upošteva spremembe cen zaradi morebitnega dviga stopenj DDV. Če bi do tega prišlo, ocenjujemo, da bi se učinek dviga stopenj DDV na rast cen življenjskih potrebščin, ob upoštevanju različnih stopenj prenosa dviga davka v končne cene, gibal med 0,2 in 0,6 odstotne točke.

4. PRIMERJAVA Z NAPOVEDMI DRUGIH INŠTITUCIJ

Ob zaključku priprave je bila pomladanska napoved gospodarskih gibanj predstavljena tudi predstavnikom drugih prognostičnih institucij (ARC Banke Slovenije, SKEP Gospodarske zbornice Slovenije, Evropska komisija, Mednarodni denarni sklad) ter primerjana z rezultati modelov vodilnih indikatorjev⁹. Čeprav druge institucije svojih uradnih pomladanskih napovedi še niso objavile, so njihova pričakovanja v veliki meri skladna s pričakovanji pomladanske napovedi. Večina prognostikov se strinja, da lahko letos pričakujemo nadaljevanje ugodnih gibanj v mednarodni menjavi in višjo gospodarsko rast kot lani, v prihodnjih dveh letih pa naj bi se gibala okoli 4 %. Pri tem nekateri ocenjujejo, da bi bila rast zasebne potrošnje letos lahko nekoliko višja, rast investicijske potrošnje pa nižja, kot jo ocenjujemo v pomladanski napovedi. Manjša razhajanja so tudi v napovedi inflacijskih gibanj, kjer nekateri zunanji prognostiki ocenjujejo, da bi bila lahko inflacija na osnovi hitrejše rasti potrošnje in močnejšega vpliva hitrejše gospodarske rasti letos in v prihodnjih dveh letih malenkost višja od naše napovedi, a še vedno skladna s pogoji za prevzem evra.

5. GLAVNA TVEGANJA ZA URESNIČITEV POMLADANSKE NAPOVEDI

Ob pripravi pomladanske napovedi smo ocenili tudi tveganja za njeno uresničitev. Tveganja so povezana z morebitnimi pritiski na rast cen življenjskih potrebščin v letu 2007, vendar ocenjujemo, da je verjetnost njihove uresničitve majhna. Prvo tveganje je povezano z morebitnim povišanjem cen življenjskih potrebščin zaradi uvedbe evra. Verjetnost njegove realizacije je majhna, saj je že marca 2006 v veljavo stopil Zakon o dvojnem označevanju cen, katerega namen je v čim večji meri zmanjšati morebitne negativne učinke na cene zaradi menjave valut. Tako tudi podatek o inflaciji v marcu, ki je bila v celoti posledica sezonskih dejavnikov in nižja kot v enakem mesecu lani, kaže, da ponudniki prehoda na dvojno označevanje večinoma niso izkoristili za zaokroževanje cen navzgor. Pozitiven učinek takšnega ukrepa kažejo tudi izkušnje držav, ki so že prevzele evro in se prav tako odločile za zakonsko določeno dvojno označevanje cen, saj je bil dvig življenjskih stroškov v teh državah nizek oziroma do njega v večini primerov ni prišlo. Na zmanjšanje verjetnosti uresničitve tega tveganja pa bosta vplivala tudi neformalni nadzor nad cenami (t.i. pricewatch) in obstoječa konkurenca v številnih panogah. Drugo tveganje je povezano z morebitnim povišanjem inflacije zaradi liberalizacije cen elektrike za gospodinjstva 1. julija 2007. Pričakujemo, da bo dokončno odprtje trga spodbudilo konkurenco, saj bodo imela gospodinjstva možnost izbire med dobavitelji elektrike, zato bodo dolgoročne posledice na gibanja cen pozitivna. Tudi na kratek rok se liberalizacija teh cen ne bi smela odraziti v njihovem povišanju, saj glede na relativne cene električne energije v Sloveniji in v EU za to ni ekonomskih razlogov.

V primeru, da bi se omenjena tveganja kljub nizki verjetnosti njihove uresničitve realizirala, ocenjujemo, da bi lahko bila inflacija v letu 2007 na medletni ravni višja od napovedane za največ 0,5 odstotne točke, medtem ko bi bila povprečna inflacija v tem letu višja za največ 0,3 odstotne točke. V primeru, da bi menjava valute kljub sprejetim ukrepom vplivala na povišanje inflacije in da bi dokončno odprtje trga z elektriko vplivalo na povišanje cen električne energije za gospodinjstva, ocenjujemo, da bi to pomenilo kratkoročne vplive, ki bi k inflaciji na letni ravni prispevali največ

⁹ Modela vodilnih indikatorjev za napoved industrijske proizvodnje, ki ga je razvila projektna skupina EPF Univerze v Mariboru, in modela vodilnih indikatorjev za napoved inflacije in komponent bruto domačega proizvoda po izdatkovni metodi, ki ga je razvil dr. Igor Masten na EF Univerze v Ljubljani (nadgradnja Stock, J. H. & Watson, M. H. » Diffusion indexes«, NBER Working Paper No. 6702).

0,5 odstotne točke. Glede na to, da se tveganja za inflacijo pojavljajo v letu 2007 in da bi se morebitni negativni vplivi, če bi do njihove realizacije prišlo, na inflacijo v celoti izčrpali že v istem letu, bi bila medletna inflacija v letu 2008 enaka kot v osnovnem scenariju, zaradi »statističnega« učinka prenosa pa bi se tudi v tem letu nekoliko povišala povprečna inflacija, za največ 0,2 odstotne točke.

Uresničitev omenjenih tveganj bi imela na gibanje drugih makroekonomskih agregatov le majhen vpliv. Za pol odstotne točke višja inflacija v letu 2007 glede na napoved v osnovnem scenariju bi v manjši meri vplivala tudi na gibanja makroekonomskih agregatov. Morebitno povišanje cen ob prehodu na evro in ob liberalizaciji trga električne energije za gospodinjstva bi prizadelo predvsem končne porabnike, na stroške gospodarstva pa bi imelo zanemarljiv vpliv. Višja inflacija bi tako vplivala zlasti na nižjo realno rast plač in zasebne potrošnje, kar bi lahko za največ eno desetinko odstotne točke znižalo tudi gospodarsko rast. Vplivi na druge makroekonomske agregate bi bili ob takšnem povišanju rasti cen in upoštevajoč razloge, ki bi do tega privedli, zanemarljivi. Glede na nizko odzivnost izvoza na spremembe realnega efektivnega tečaja (slednji bi se zaradi sprememb v relativnih cenah v Sloveniji in EU nekoliko povišal) bi rast izvoza ostala nespremenjena glede na osnovni scenarij, prav tako bi enaka kot v osnovni napovedi ostala rast investicij v osnovna sredstva.

Tabela 7: Pomladanska napoved glavnih makroekonomskih agregatov in primerjava z jesensko napovedjo za obdobje od leta 2006 do leta 2008

realne stopnje rasti v % (kjer ni drugače navedeno)

	2005	2006		2007		2008
		Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (marec 2006)	Pomladanska napoved (marec 2006)
BDP – realne stopnje rasti v %	3,9	4,0	4,2	4,0	4,0	3,9
BDP v mio SIT (tekoče cene)	6.557.698	7.074.000	6.963.900	7.522.000	7.426.200	7.901.800
INFLACIJA (XII/XII predhodnega leta, v %)	2,3	2,3	2,0	2,3	2,1	2,2
INFLACIJA (I–XII/I–XII povprečje leta, v %)	2,5	2,5	2,1	2,4	2,1	2,1
deflator BDP, v %	1,0	2,3	1,9	2,2	2,6	2,4
TEČAJ USD (BS)	192,7	190,7	199,6	190,7	199,7	199,7
TEČAJ EURO (BS)	239,6	239,6	239,6	239,6	239,6	239,6
razmerje EURO/USD	1,244	1,26	1,20	1,26	1,20	1,20
ZAPOSLENOST po SNA, rast v %	0,7	0,5	0,8	0,5	0,6	0,8
STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI (%)	10,2	9,6	9,8	9,2	9,6	9,3
STOPNJA BREZPOSELNOSTI ILO (%)	6,5	5,8	6,6	5,6	6,7	6,7
PRODUKTIVNOST (BDP na zaposlenega), rast v %	3,1	3,5	3,4	3,5	3,3	3,1
BRUTO PLAČA NA ZAPOSLENEGA	2,2	2,6	2,4	2,8	2,6	2,8
IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	9,2	7,8	8,2	8,1	7,9	8,0
- izvoz proizvodov	8,7	8,1	8,5	8,4	8,2	8,3
- izvoz storitev	11,6	6,5	6,8	6,5	6,7	6,8
UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	5,3	6,5	7,6	7,3	7,4	7,5
- uvoz proizvodov	5,1	6,6	7,6	7,3	7,4	7,5
- uvoz storitev	6,8	6,2	7,0	7,1	7,1	7,5
SALDO tekočega računa plačilne bilance (v mio EUR)	-301	-195	-480	48	-390	-300
- delež v BDP v %	-1,1	-0,7	-1,7	0,2	-1,3	-0,9
INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	3,7	4,5	6,0	5,0	5,0	4,0
- delež v BDP v %	24,8	24,7	25,5	24,9	25,8	25,9
ZASEBNA POTROŠNJA	3,3	3,1	3,3	3,1	3,3	3,6
- delež v BDP v %	55,4	54,9	55,0	54,5	54,3	53,9
DRŽAVNA POTROŠNJA	3,0	2,4	2,7	2,6	2,8	2,4
- delež v BDP v %	19,6	19,4	19,6	19,3	19,4	19,3

Vir podatkov: SURS, BS, UMAR napovedi.